Poštnina plačana v gotovini

Ljubljana, 27. junija 1940. — Leto XIII. — Št. 27.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani

Manifestacija delavske zavednosti

Govor tov. predsednika Srečka Žumra

Ob usodnih dnevih

Letošnji občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze se vrši v enem najbolj kritičnih let od njenega obstoja do današnjega dne. Evropa preživlja težke dni, navidez sicer gospodarskega in političnega značaja, v resnici pa predvsem duhovnega značaja. Današnji človek se je v vsem svojem življenju tako oddaljil od osnovnih načel mirnega in poštenega življenja, da ne najde več poti nazaj, ampak gre neizbežno po začrtanih kolesnicah naprej ali v novo življenje ali pa v propast. Duhovna razdvojenost v današnjem človeškem rodu je tako velika, da mora končno odločati orožje, in šele ko bo to skrajno sredstvo izpregovorilo svojo zadnjo besedo, se bo težko preizkušen človek zopet obrnil k samemu sebi in našel, kar je z orožjem v roki zastonj iskal. Vedeti moramo, da v današnji človeški duhovni krizi orožje in sila ne moreta končno odločati o porazu ali zmagi ene ali druge ali tretje miselnosti, ki danes majejo usodo človeka v njenih temeljih, ampak moreta biti samo sredstvo, ozroma povod, da človek spozna ponovno samega sebe, svoj namen in cilj, da preokrene svoja dosedanja napačna pota in zaživi ponovno pot, ki mu bo sigurno poroštvo novega procvita in srečnejših dni. Žalostna resnica je, da je moralo človeštvo skozi vsa stoletja in tisočletja šele v trpljenju spoznavati svoja zgrešena pota in uravnavati svoje življenje v smeri, ki so mu bile podane ob njegovem stvarjenju. Neštete revolucije in dolgotrajne vojne so sicer spreminjale zunanjo podobo sveta, vendarle so končno imeli predvsem vpliv na duhovno orientiranost človeka.

Vzroki današnjega trpljenja

Zlo današnje duhovne razdvojenosti in vseh njenih težkih posledic je v materialističnem duhu, ki je tako rekoč osvojil vso človeško družbo. Moderni kapitalistično gospodarski ustroj, ki danes kakor železen stroj uravnava vse človeško, družabno in politično življenje, je le nujna posledica in realizacija človeške duhovne usmerjenosti. Če se danes delovni človek mora boriti za svoj gospodarski obstoj, za najnujnejše, kar sploh potrebuje za preživljanje, je to znak le, da mu družba, njeno vodstvo in njen sistem gospodarstva tega prostovoljno niti ne priznava. Vse to pa kaže docela zgrešeno pot in popoln razkroj družbe, ki kot taka ni nič več zmožna mirnega življenja, ampak nujno kliče k ozdravljenju svojih življenjskih osnovnih načel.

Materializem — kapitalizem

Po tej poti pridemo do dveh pojmov o človeku, ki si nujno stojita nasproti. Materialistični nazor pozna človeka le kot silo in sredstvo, ki je nujno na razpolago gospodarsko močnejšemu. Lahko ga izkorišča po svoji mili volji, ne da bi čutil do njega kake moralne obveznosti. Kadar ga potrebuje, ga najame; v nasprotnem slučaju ga zopet odpusti ali pa zamenja po potrebi. Tako imenovani gospodarski red sam na sebi odloča o usodi delovnega človeka. Posamezni delodajalci so tu le izvrševalci kapitalističnega družabnega reda in morajo kot taki nujno slediti le zahtevam in potrebam gospodarskega življenja. Zato je danes tolika brezposelnost, tolika revščina med delovnim ljudstvom, zato njegovo gospodarsko in moralno propadanje. Materializem zanika v svojem praktičnem udejstvovanju človekovo osebnost, zanika njegovo dostojanstvo, njegovo pravico in pozna le njegovo duhovno in gospodarsko odvisnost in njegovo dolžnost, da služi in hlapčuje.

Krščanski nazor

Ostro stoji materialističnemu pojmovanju človeka nasproti krščanski svetovni nazor. Krščanstvo vidi v človeku dostojanstvo božje, ki ima že po rojstvu polno pravico do življenja, ki si sicer po božjih besedah služi v potu svojega obraza kruh, vendar pa ni tukaj zato, da bi trpel kakršno koli od sočloveka povzročeno pomanjkanje. Ta pravica do človeka vrednega življenja je v krščanstvu tako velika, da pusti človeku polno svobodo, da si to pravico tudi pridobi, ako mu jo družba ne daje. Krščanski svetovni nazor podreja gospodarstvo potrebam človeka in mora le služiti človeku v njegovo korist, ne pa človek gospodarstvu. Ako gospodarska tehnika napreduje in uvaja nove stroje, mora ta napredek zopet koristiti človeku z zmanjšanjem njegovega truda, ne pa da stroj zaposluje le gotovo število ljudi in jih uničuje do skrajnosti, ostale pa meče na cesto v brezposelnost. Ves tehnični napredek v gospodarstvu je produkt duhovnega napreduka in je torej last vse družbe, tako da koristi splošnosti in ne le po kakem kapitalističnem vzorcu poedincem v škodo človeštva. Človek mora imeti na razpolago vse zmožnosti do kulturnega napredka, imeti mora potrebna sredstva za dostojno preživljanje, imeti mora možnost, da vrši svojo dolžnost do družine ne glede na njeno število, imeti mora sredstva v primeru bolezni, nezgode in starosti. To se pravi, da morajo imeti starši vso možnost, da otroku nudijo potrebno, da more on, ko doraste, samostojno vršiti svoje dolžnosti do družbe, da mu ona za delo daje toliko, da mu ničesar ne manjka pri vseh njegovih dolžnostih, ki jih ima zopet do eventualne družine in družbe. Ko delavec za delo obnemore, mu mora družba zopet vračati, da dostojno preživi svoja stara leta. To je smisel in namen človeka po krščanskem načelu. Kadar bo družba tako urejena, bo to res krščanska družba. In taki družbi, v kateri se počuti vsak delovni človek res človeka z vsemi pravicami in dolžnostmi, je šele zagotovljeno blagostanje, vsestranski duhovni in gospodarski napredek.

Naša pot je krščanska

Taka družba je ideal in cilj našega krščanskega socialističnega delavskega gibanja. Tako družbo je imel pred očmi papež Leon XIII., ko je pisal svojo socialno okrožnico, prav tako Pij XI. ob svoji »Quadragessimo anno«, prav isto pa tudi naš ustanovitelj pokojni dr. Janez Ev. Krek. Tako načelo v družbi je prav tako podlaga našemu gibanju, ki mu je ostalo zvesto vseh 46 let svojega obstoja. V času, v katerem živimo, je zmagoval materialistični nazor o človeku in spodrival krščanskega prav iz slehernega javnega, zasebnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega podviga. Zastonj je bil pisan »Rerum novarum«, zastonj »Quadragesimo anno«. Človek je šel mimo njiju na dnevni red svojega življenja. Omenjal ju je sicer kot »res nova«, govoril o njiju, toda življenje je teklo svojo pot naprej brez najmanjše spremembe v svojem krogoteku.

In v takem položaju se nahaja danes naša Jugoslovanska strokovna zveza. Kakršen je odnos današnje družbe do krščanskega pojmovanja delovnega človeka, tako je razmerje do JSZ. Če družba v delovnem človeku ne vidi človeka v njegovem bistvu, z vsemi njegovimi pravicami in v vsem dostojanstvu, ter ga zaradi tega usporeja med surovo delovno silo, moramo vedeti, da ni krščanska, ker so ji krščanska načela o človeku in družbi le španska vas. Da pa je taki družbi krščanska delavska strokovna organizacija, ki hoče biti v svojem delu in udejstvovanju svobodna in neodvisna, da nemoteno lahko vrši svoje velike dolžnosti, neprijetna in zaradi svojih krščanskih načel še prav posebno nezaželen pojav, je povsem razumljivo.

Delavstvu pravo mesto!

Naše delavstvo je, zavedajoč se v polni meri varnosti svojega udejstvovanja na socialnem polju, zahtevalo vsikdar pred vojno in po vojni popolno priznanje in svobodo svojemu gibanju tako v strokovnem delu, kakor tudi tam, kjer je prihajalo do izraza udejstvovanje slovenskega katoliškega človeka v javnih vprašanjih, to je v političnem življenju. S to svojo stalno zahtevo, ki jo je večkrat podajalo na merodajnih mestih, je krščansko socialistično delavstvo hotelo, da se uveljavi tako v slovenskem delavskem gibanju, prav tako pa tudi v političnem življenju, v tako zvani slovenski katoliški skupnosti, kot močan činitelj. Hotelo je postati v delavskem gibanju zdrav in pozitiven sodelavec, v katoliški skupnosti pa po Krekovih smernicah čuvar demokracije zdravega socialnega preporoda in napredka. Naše delavstvo je hotelo sodelovati po svoji, v širši skupnosti pravično razdeljenih in prosto izvoljenih zastopnikih, na vseh forumih javnega življenja. To udejstvovanje bi vršilo delavstvo kot samostojen faktor v gospodarskih in socialnih vprašanjih, odvisen od naše organizacijske skupnosti. V kulturnih in verskih vprašanjih pa, kjer gre za bistvena načela krščanske ideje, bi bilo po naše gibanje podrejeno skupnim smernicam slovenske katoliške skupnosti, ki bi kot enota nastopala v obrambo katoliških načel v javnem in zasebnem življenju.

To naše načelo je pri merodajnih ljudeh leta 1931. naletelo na odpor. Ti so si predstavljali slovensko politično skupnost po takratnih tujih vzorcih političnih strank, kjer mora biti vsaka stanovska skupnost absolutno podrejena najvišjemu strankinemu forumu, ki pa ne pozna nobene direktne odgovornosti proti stanovskim korporacijam v svojem okviru.

Novo načelstvo JSZ

Na prvi redni seji načelstva JSZ, ki se je vršila v ponedeljek ob 8. zvečer, se je konstituiral odbor JSZ takole:

Predsednik **Žumer Srečko**, tipograf, Ljubljana, Poljanska cesta 10.

I. podpredsednik **Jože Gostinčar**, minister v p., Vižmarje pri Ljubljani.

II. podpredsednik **Štibilj Gašper**, mizarski pomočnik, Medno 35.

Načelstveni tajnik **Fajfar Tone**, tipograf, Ljubljana, Emonska cesta 2.

Blagajnik **Velkovrh Franc**, zastopnik Vzajemne zavarovalnice, Vrhovci, p. Dobrova.

Gospodar **Savenc Franc**, delovodja, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta V., štev. 3.

Odbornik **Škofic Ciril**, strojnik, Jarše 19, p. Domžale.

Odbornik **Pirc Tone**, delavec, Škofja Loka, Spodnji trg 29.

Za svobodo organizacije

Zaradi važnosti učinkovitega sodelovanja krščanskega delavstva, ki bi s pozitivnim sodelovanjem lahko veliko pripomoglo k njegovemu zdravemu napredku in s tem zaviralo vse negativne pojave od katere koli strani, je naše gibanje načelno stalo na stališču svobodnega in neodvisnega delovanja krščanskih delavskih organizacij. Zaradi tega načelnega stališča, ki pa ima najmanj skupnosti s kakim materialistično usmerjenim gibanjem, pač pa vsebuje le krščanski pojem o človeku in ga hoče uveljaviti, je padla na merodajnem mestu odločitev, da se na občnem zboru JSZ v letu 1932. postavi organizaciji tako vodstvo, ki bo odgovarjalo željam voditeljev slovenske politične katoliške skupnosti. Toda to namero je občni zbor JSZ odbil, čeprav vodstvo organizacije in tudi zastopniki naših skupin o kakem nastopu ni bilo opozorjeno, razen nekaterih, na katere so prizadeti računali, da bodo z njimi sodelovali in odločili o usodi Jugoslovanske strokovne zveze.

Reakcija nasprotnikov

Na tem občnem zboru je padla končno odločitev. Od tega dne dalje so ljudje okrog vodstva stranke stalno pripravljali vse potrebno za ustanovitev nove delavske strokovne organizacije, ki je končno v letu 1935. zagledala luč sveta. V vseh letih so pisali in govorili prav povsod o Jugoslovanski strokovni zvezi, češ da ona ni katoliška organizacija, da je prepojena z marksističnim duhom in ljubimka s komunizmom. Vse to pa z namenom, da se v delavstvu pojavi dvom o načelnem stališču JSZ in se ga tako pripravi za vstop v letu 1935. ustanovljeno ZZD. Toda nič ni pomagalo. Po štirih letih načrtnega napadanja JSZ, je bilo na rojstni dan ZZD zbranih le 7 gospodov večinoma iz pisarne Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Duhovniška konferenca

Ne bom govoril nadalje o vseh najrazličnejših napadih na JSZ od te strani, ker so bili nekateri take narave, da je škoda o njih vsake besede in jih mora vsak pošten človek obsojati. Omenim naj le konferenco dela duhovščine ljubljanske škofije 6. marca letošnjega leta. To konferenco, je sklical ljubljanski škof g. dr. Rožman, da obravnava resolucije, sprejete na lanskem kongresu Kristusa Kralja. Konferenca sama je v večini svojih točk resolucije pokazala, da se zaveda važnosti socialnega in predvsem delavskega vprašanja v današnjem času. Z veliko zadovoljnostjo smo vzeli na znanje prvih trinajst točk, ker se vse skladajo z že starimi našimi zahtevami. Kako je moglo priti do 14. točke, nam je docela neumljivo, zlasti pa do trditve, da je JSZ pod vplivom marksizma. Kdor pozna delovanje JSZ in če hoče biti objektiven, bo moral priznati, da sodeluje z marksističnimi organizacijami le v vprašanjih, ki se tičejo skupnih delavskih strokovnih zadev. V tem pogledu deluje JSZ čisto v smislu svojega ustanovitelja, ki je stalno poudarjal, da mora biti delavstvo v skupnih delavskih zadevah enotno. JSZ ni šla nikoli preko tega okvira. Zaradi tega je zanjo manjša nevarnost infekcije po marksizmu, kakor pa za katoliške politike, ki zelo intimno delujejo z ljudmi najrazličnejših svetovnih nazorov. Kljub vsemu pa se slovensko krščansko delavstvo, organizirano v JSZ, po svojih načelih smatra slej ko prej kot živ in dejaven člen katoliške skupnosti. Obsojati pa moramo najodločneje, kako so potek te konference izrabili slovenski politični krogi v boju proti JSZ, dočim so omalovažujoče prešli vse ostale točke resolucije. Pred kratkim so posuli vso ljubljansko škofijo z letaki, kjer na nedostojen način izrabljajo to konferenco proti JSZ. Vemo, da je naše članstvo pravilno razumelo to gonjo in se še tesneje oklenilo svoje organizacije. Članstvo JSZ dobro ve, da je ZZD vključena v organizacijski sklop Jugorasa, ki je nacionalna organizacija jugoslovanskega delavstva in kot taka versko neopredeljena, v svoji ideologiji in namenu pa odločen zagovornik in pristaš totalitarnih političnih gospodarskih in socialnih sistemov,

Naša skupnost je nepremagljiva

Krščansko delavstvo je v tem hudem boju pokazalo le, da v njem čvrsto živi še duh pokojnega dr. J. Ev. Kreka, ki bo, o tem smo prepričani, seme lepše bodočnosti slovenskega delovnega ljudstva. Samozavest, delavska zavednost, poštenost, borbenost in globoka prepričanost v zmago krščanskih načel v človeški družbi, to so temelji našega gibanja. JSZ bo premagal le tisti, ki bo imel vse te vrline. Toda ta ne bo njen nasprotnik, ker bomo z njim vred eno.

Naše delo in naloge

Po teh svojih krščanskih in demokratičnih načelih vrši JSZ svojo nalogo v polni meri. Razumljivo je, da ona nima niti moralne niti gospodarske opore prav nikjer razven v srcih svojih zavednih in poštenih članov. Gospodarsko pritisnjeni prav od vseh strani, moralno opljuvani in oklevetani, smo se v svoji skupnosti borili kot tovariši ene misli, z eno roko v boju proti nasprotnikom, z drugo pa gradili. Gospodarska sredstva so bila šibka. Varčevali smo do skrajnosti, zavedajoč se polne odgovornosti napram vsakomur, in se z danimi sredstvi, ki so izvirala iz pridnih in zavednih tovarišev, borili za pravice delavstva v podjetjih in tudi izven njih. Težki časi so naše vrste združili v skupnost, kjer ni vojakov in ne častnikov, ampak samo enakovredni člani, v borbi za naša načela v življenju.

Sodelovanje z drugimi

V strokovnem gibanju smo v primeru potrebe sodelovali tudi z drugimi delavskimi organizacijami. Kjer nastane vprašanje delavskih pravic in njegovih koristi, tam smo poklicani, da po svojih močeh pomagamo do uspeha. Jasno je, da smo tam, kjer je bila JSZ edina organizacija v podjetju, reševali pereča vprašanja z merodajnimi činitelji sami. Kjer pa je bilo delavstvo organizirano v različnih organizacijah, smo se pridružili skupni borbi in pomagali s stvarnim delom do plodnega uspeha.

Delavske ustanove

Prav tako smo sodelovali v boju za vrnitev delavskih ustanov delavstvu. Slovenskemu delu Jugorasa se je posrečilo zasesti vse delavske ustanove, pred letom dni tudi izključno delavsko ustanovo Delavsko zbornico. To dejanje nismo in ne moremo priznati niti iz razredno delavskega niti iz svetovno nazornega stališča. Delavska zbornica je za nas zavod, v katerem dobiva svoj izraz delavski kulturni in gospodarski napredek. Kot taka je sestavljena iz delavskih zastopnikov, izvoljenih po svobodnih volitvah, iz kandidatnih list, ki jih vložijo delavske strokovne organizacije. Vzdržuje jo s svojimi obveznimi prispevki vse zaposleno delavstvo. Poštenost in pravičnost, ki mora biti nam katoličanom nad vse sveta, zahtevata, da se vrne zavod tistemu, čigar last je. Zato smo v zvezi z drugimi svobodnimi delavskimi sindikati zahtevali volitve v ta važen zavod. Zavod sam tudi nujno zahteva sodelovanje vsega delavstva, ker mu le takrat služi svojemu v resnici pravemu namenu. Enako je za nas važno vprašanje vseh drugih delavskih ustanov. Tudi za te velja naša zahteva, da se v njih napravi red in se vrnejo potom volitev tistemu, ki je na njih v prvi vrsti zainteresiran. Le tako se bodo ti zavodi usmerili k plodnemu delu, kar bo v korist tudi narodu in državi.

Obratni zaupniki

Veliko senzacijo so v lanskem in letošnjem letu vzbudile v javnosti volitve obratnih zaupnikov. Lansko leto so po treh prestavitvah te volitve izpadle končno kot nekak plebiscit med svobodnimi delavskimi organizacijami in ZZD, ki je v njih iskala dokaz, da je upravičena voditi delavsko politiko v Sloveniji kot sindikat, ki naj postane ob razpustu svobodnih organizacij edin zastopnik slovenskega delavstva v sklopu Jugorasa.

Zakon namreč določa, da se vršijo volitve obratnih zaupnikov v podjetju, ki zaposluje 10 ali več uslužbencev. V takih podjetjih ima delavstvo torej pravico voliti obratne zaupnike in mu ne sme te pravice nihče kratiti, najmanj pa podjetnik. Nima pa te pravice delavstvo, ki je zaposleno v obratih z manj kot desetimi uslužbenci. Ker se je pa le pokazala potreba, da bi imelo delavstvo tudi tu zaupnike, so svobodne delavske strokovne organizacije prakticirale naslednje: Kjer je bilo zaposlenih 5 ali več delavcev, je predlagala organizacija podjetniku, da prizna za obratnega zaupnika osebo, ki jo je delavstvo izbralo. Če je podjetnik ta predlog odobril, je dal nato pismen pristanek. Da bi pa imel ta obratni zaupnik značaj obratnega zaupnika, kakor ga predvideva zakon o zaščiti delavcev, je organizacija prosila Inšpekcijo dela, da vzame tako izvolitev na znanje. Ta način volitev je predstavljal izjemo in je bil zelo redek slučaj. ZZD pa je napravila iz izjeme splošno pravilo.

Na ta način je dosegla seveda veliko število obratnih zaupnikov, ki pa niso predstavljali vsi skupaj velikega števila delavstva, najmanj pa industrijskega. Pač pa so značaj obratnega zaupništva ponižali

Tega se je zavedala tudi oblast sama. Zato je za leto 1940. minister za socialno politiko odločil, da se smejo izvesti volitve le v podjetjih, kjer je 10 ali več uslužbencev. S tem je minister zopet postavil obratne zaupnike na zakonita tla in jim dal nazaj značaj pravih obratnih zaupnikov.

Povezanost z internacionalo

Jugoslovanska strokovna zveza je tudi članica Mednarodne krščanske strokovne organizacije. S svojim stvarnim in resnim delom je uživala pri tej naši mednarodni centrali velik ugled in zelo uspešno sodelovala pri težkih nalogah mednarodnega socialnega vprašanja. Tudi naša mednarodna centrala se je uveljavljala vsepovsod zelo uspešno in je večkrat žela priznanje na merodajnih mestih. Žal pa smo po dogodkih zadnjih mesecev izgubili zaenkrat z njo vsak stik. Obrnili smo se pred časom na krščansko strokovno zvezo v Parizu, toda čas in svetovni razvoj nas je prehitel in tudi od tu nismo dobili nobenega odgovora. Naša želja je, da se svetovni dogodki uredijo, da gre naše delo tudi v mednarodnem svetu novemu procvitu in novemu uspehu nasproti.

Velike in težke naloge

Čas v katerem živimo je za delavstvo zelo težak. Zaradi nastalih svetovnih razmer je draginja silno poskočila. Zaslužek delavstva, ki je bil že sicer pičel, je v porastu draginje veliko zaostal za dnevnimi potrebščinami. Zaradi tega so bila povsem razumljiva mezdna gibanja, ki so se že izvršila. Gospodarski razvoj in nadaljnje gibanej draginje pa bo še sprožil mnoga nova gibanja. Danes apeliramo na merodajna oblastva, da v bodoče pravilno razumevajo vsako delavsko gibanje in da podpirajo opravičene delavske zahteve.

Gospodarski in moralni dvig slovenskega delavstva je naša prva in najvažnejša naloga. Te naloge se je JSZ vseskozi živo zavedala in je svoje delo v tem pravcu tudi usmerjala. Če je naletela pri tem svojem delu na nasprotovanja, je ta niso motila v njeni nalogi. Šla je mirno mimo njih in vršila kot krščanska delavska strokovna organizacija svojo dolžnost, kakor so ji to narekovala njena načela in potrebe časa. Naš krščanski svetovni nazor je za nas od ustanovitve gibanja do danes in tudi v bodoče rešeno vprašanje. Kako o nas sodi bližnja in daljna okolica, nas ne briga. Zato tudi za nas ne obstoja nobena konkurenčna delavska organizacija. Smo popolnoma samostojna in neodvisna skupnost s svojimi lastnimi pogledi na razvoj družbe, sloneča na demokratičnih načelih, zvesta načelom papeških socialnih okrožnic in našega ustanovitelja dr. J. Ev. Kreka. Po teh načelih imamo tudi svoje poglede na tako imenovano katoliško politično skupnost in bomo v nji tudi pozitivno sodelovali le, kadar si bomo v pogledih na vsa važna vprašanja našega slovenskega delovnega ljudstva enotni. Slovenski delavec more tako skupnost podpirati le takrat, kadar se lahko v nji uveljavlja na podlagi demokracije kot njen enakopraven član in v borbi za svoje lastne koristi služi skupnosti in njenim vzorom. Ne priznamo in zaradi svojih načel, katerim hočemo ostati zvesti, ne moremo priznati in podpirati nobene skupnosti, ki apriorno odklanja svobodo in neodvisnost delavskega gibanja. Zato odklanjamo vsako konkurenčno razmerje s slovenskim delom Jugorasa, ZZD, ker ima ona popolnoma svoje lastne nazore o nalogi delavske strokovne organizacije, ki se od naših na demokraciji in enakopravnosti slonečih docela ločijo.

Članstvo naše JSZ je sodbo o takih vprašanjih že izreklo. Ostalo je zvesto svoji organizaciji in v nji delovalo kot zdrav, trezen in izobražen element v korist zdravega socialnega napredka. S tem svojim pozitivnim delom in neomahljivim značajem vzbuja ugled in spoštovanje v vseh nepristranskih krogih. Čas je našel naše vrste zrele, sposobne in odporne proti vsem nezdravim pojavom današnjega časa. Krekov duh je zmagal v vrstah zavednega slovenskega krščanskega delavstva in prepričani smo, da bo ta Krekov duh po delavstvu znova zaživel v slovenskem narodu. Vzbudil bo v njem vse pozitivne sile in tako ustvarjal slovenskemu delovnemu človeku zopet nov čas, v katerem bo prišel do popolnega svojega izraza kot sodelujoč in odločujoč faktor v gospodarskih in javnih vprašanjih slovenski delovni človek.

Krepko in z zaupanjem v prihodnost!

Zato pa pojdimo v bodoče leto polni neomajne vere. Ne glejmo ne na desno ne na levo, ne obotavljajmo se zaradi senzacij evropskega viharja, ampak pojdimo na delo za našo JSZ, za njen razmah in njeno plodno delo pri reševanju težkih vprašanj domačega gospodarskega značaja. JSZ posvetimo vse svoje sile in rastimo z njo vred v lepi tovariški skupnosti in kot taki glejmo smelo v bodoče dni!

Potek občnega zbora

Z nezlomljivo vero v svojo JSZ so se v nedeljo 23. junija zbrali delegati posameznih skupin, ki so raztresene po vsej Sloveniji na njenem rednem občnem zboru. Občni zbor je bil mogočna manifestacija delavske zavednosti in borbe in je dokazal, da je krščansko socialistično delavstvo nezlomljivo povezano z JSZ in da ga ne morejo razbiti nobeni poizkusi raznih napadov, ki so predvsem politične narave, temveč le delavstvo še bolj kristalizirajo in delajo odpornega proti vsem rušilnim akcijam, ki jih uprizarja naša meščansko usmerjena družba, ki gleda v delavstvu samo pridobitno sredstvo, ne pa sebi enakopravnega faktorja z istimi pravicami. Občni zbor je dokazal, da krščansko socialistično delavstvo razume čas, v katerem živimo in je pripravljeno z borbami doprinesti svoj del k boljši ureditvi človeške družbe, ki se danes ruši. Delavstvo se svojega poslanstva zaveda, zaveda se tudi svojih dolžnosti do družbe in terja pravičen red in enakopravnost ne samo na papirju, temveč v praktičnem življenju na vseh področjih, tako socialnem, gospodarskem, kulturnem in političnem.

Občni zbor je dokazal, da smo nezlomljivi in da bomo še v bodoče krepko delali po začrtanih potih našega pokreta.

Občni zbor JSZ se je vršil v veliki dvorani Delavske zbornice. Otvoril in vodil ga je njen dolgoletni predsednik tovariš Srečko Žumer. Uvodoma je tovariš Žumer pozdravil številne delegate, ki so bili navzoči od vseh strok, od naših kovinarjev z Jesenic pa do viničarjev s Slovenskih goric, in prebral naslednje pozdravno pismo našega Jožeta Gostinčarja, katerega vsebino so delegati z velikim odobravanjem vzeli na znanje:

Zaradi mojega zdravstvenega položaja se mi ni mogoče udeležiti današnjega občnega zbora, kar bi bila sicer moja dolžnost. Namesto osebne udeležbe pošiljam tem potom najiskrenejši pozdrav vsem udeležencem in vsemu članstvu širom naše domovine.

Bratje in sestre! Preteklo leto je bilo za naše združenje zaradi strupenih, neutemeljenih in hudobno lažnivih napadov nevarno. Toda zavednost članstva, ki ga klevete ne morejo doseči, pa naj pridejo od koder koli, je v tej borbi pokazalo svojo zavedno vztrajnost in mirno vest. Mi vsi imamo glede na obrekovanje čisto vest in smatramo vsa obrekovanja, pa naj si bodo natisnjena ali osebno izgovorjena, za na-

merno laž. — Z iskreno željo, da ljubi Bog še nadalje čuva pošteno krščansko socialistično družbo, ki se je v Sloveniji rodila dne 17. junija 1894. leta na Šmarni gori, in ji podeli v njenem delu še nadalje svoj blagoslov.

Zahvaljujem se še enkrat za vse častitke ob moji osemdesetletnici.

Vižmarje, 23. junija 1940.

Jože Gostinčar.«

Tajniško poročilo je podal tovariš J. Rozman, ki je uvodoma pojasnil položaj in poudaril veliko važnost mezdnih in tarifnih akcij. JSZ je svojo dolžnost do slovenskega delovnega ljudstva v polni meri vršila.

Blagajniško poročilo je podal tovariš Velkavrh Franc, poročilo ženskega odseka pa tovarišica Hvastja Pavla.

K strokovnim poročilom se je razvila mogočna debata:

Delavec mora študirati tudi gospodarsko vprašanje

Tovariš Šorli z Jesenic je predočil veliko važnost upogleda delavca v ustroj našega gospodarstva. Za naše mezdne in tarifne akcije moramo zbrati dovolj podatkov in številk, ker le na ta način bodo naše akcije uspešne. Podjetja odgovarjajo danes na vseh pogajanjih na naše zahteve s številkami; delavci se moramo znajti in tudi s protidokazi dokazati naše težnje.

Tovariš Pukšič z Jesenic je poudarjal, da mora danes vsakdo stati na svojem mestu. Izpraznjena mesta funkcionarjev, ki so odšli na vojaške vežbe, naj prevzamejo takoj drugi tovariši. Skrbeti moramo, da bomo točno plačevati članarino.

Delo strokovnih zvez moramo še poglobiti

je izjavil tovariš Ustar iz Zagorja. Danes že zelo lepo delujeta zvezi rudarjev in kovinarjev. Strokovne zveze so velika opora centrali, ker so gibala posameznim panogam delavstva.

Delavski obratni zaupniki morajo uživati zaščito zakona,

kakor jo predpisuje zakon o zaščiti delavcev, je poudarjal tov. Pangeršič z Vevč. Obsojamo poizkus zapeljati obratno zaupništvo na stranpota in zmanjšati ugled obratnega zaupnika. Zahtevamo, da oblast skrbi za izvajanje zakona.

Naše mezdne akcije

Tovariš Sever Tine iz Škofje Loke pojasnjuje in govori o okoliščinah, s katerimi se morajo boriti strokovne organizacije pri izboljšavanju gmotnih razmer delavstva.

Sodelovati smo morali z ostalimi organizacijami, toda to sodelovanje je bilo samo v krušnih vprašanjih. Tako bomo sodelovali tudi v naprej, ker smatramo, da se more vse delavstvo združiti, ko gre za njegove bitne koristi.

Članarino moramo vestno plačevati,

poudarja tov. Mirnik iz Celja. Članarine so nam edini dohodek. Pohvali organizacijsko zavest onih skupin, ki v redu plačujejo članarino. Poziva vse navzoče, da store vse, da bo članarina redno plačana. Naša JSZ je od nje odvisna.

Izkušnje s terena nas uče

Tov. Marinček prikaže nekaj izkušenj s terena. Sodelovanje delavca s podjetjem je treba uveljaviti. Kapitalizem se tega brani, zato mora delavec voditi proti njemu borbo. Kapitalizem daje prednost mrtvi snovi in zametuje živo silo delavstva. Opozarja tovariše na težke čase, draginja raste in borba bo še večja. Ne moremo se ozirati na razne uradne statistike in indekse, ampak moramo dokazati ono višino draginje, ki jo čutimo sami na svoji koži. Razkroj meščanske družbe zanaša med delavstvo malodušje, na kar moramo odgovarjati samo z našo organizacijsko zavestjo.

Zavedajmo se važnosti svojega glasila

govori tov. Fajfar in pove, da se vse premalo zavedamo, kako važen je samostojen list za delavstvo, ko imamo danes vendar priliko, da opazujemo, da v vsem slovenskem tisku nimamo nobene opore. Zahvali se vsem sodelavcem za sodelovanje pri »Delavski pravici«. »Delavska pravica« mora biti tudi naše vodilo.

Po strokovni debati je podal poročilo predsednik JSZ tovariš Srečko Žumer, ki so ga navzoči z velikim odobravanjem vzeli na znanje.

Pri debati k predsednikovemu poročilu poudarja tov. Diacci:

Vse načelstvo in člani JSZ smo enaki in delavci.

V JSZ ni diktatorjev, JSZ vodi iskreno tovarištvo. Poudari veliko važnost predsednikovega poročila in pribije že staro zahtevo: Delavske ustanove delavstvu!

Delavstvo je v družabnem življenju vsak dan odločilnejši faktor

je poudaril tov. Musek Vitko. Podal je nekaj načelnih pogledov na bodoče dni, ko se ruši sedanji kapitalistični sistem in se gradi nova družba. Boriti se moramo s staro miselnostjo in proti kapitalizmu.

Strinjamo se z vsemi podanimi izjavami,

je izjavil tov. Lešnik Lojze iz Hude jame. JSZ ima prijatelje in neprijatelje. Neprijatelji se poslužujejo raznih sredstev, da bi uničili JSZ. Pri nas vlada enotna volja, ki ne izvira iz hlapčevstva, ampak iz iskrenosti. Mi vsi zaupamo vodstvu naše JSZ.

Zakaj sodelujemo tudi z ostalimi strokovnimi organizacijami?

Tov. Pukšič z Jesenic poudarja važnost našega sodelovanja z ostalimi strokovnimi organizacijami. Mi smo sodelovali z ostalimi strokovnimi organizacijami vselej, kadar je šlo to za koristi vsega delavstva in smatramo tako sodelovanje za potrebno. Če se nam tako sodelovanje očita kot sodelovanje z marksizmom, mi odgovarjamo, da mi sodelujemo takrat, ko gre za naše krušne koristi, medtem ko oni, ki nam razna sodelovanja podtikajo, dostikrat sodelujejo z najrazličnejšimi ljudmi, samo da ustvarjajo sebi korist in izigravajo delovno ljudstvo.

Pri volitvah

so bili izvoljeni tovariši:

Načelstvo: Žumer Srečko, tipograf, Ljubljana, Poljanska cest 10; Gostinčar Jože, minister v p., Vižmarje, pošta Št. Vid nad Ljubljano; Velkovrh Franc, zastopnik Vzajemne zavarovalnice, Vrhovci, p. Dobrova; Fajfar Tone, tipograf, Ljubljana, Emonska cesta 2; Škofic Ciril, strojnik, Jarše 19, p. Domžale; Stibilj Gašper, mizarski pomočnik, Medno 35; Pirc Tone, delavec, Spodnji trg 29, Škofja Loka; Savenc Fran, delovodja, Rožna dolina, Cesta 5, št. 3, Ljubljana.

Namestniki: Pukšič Alojzij, zidar, Pod Mežakljo, p. Jesenice-Fužine; Tomažič Jože, delavec, Kranj, Tyrševa c. 3; Konič Stanko, delavec, Kapucinsko predmestjo 23, Škofja Loka; Križnik Filip, ključavničar, Loke 389, Trbovlje I.; Pangeršič Ivan, papirniški delavec, Zalog 111, p. D. M. v Polju; Mirnik Franc, trgovski pomočnik, Celje, Gubčeva ulica; Žajdela Marija, kuharica, Ljubljana, Kolodvorska cesta 34; Borc Mavricij, brusač, Šmarca 64, p. Kamnik.

Nadzorstvo: Toman Anton, sluga, Ljubljana, Staničeva 21; Noč Jakob, delavec, Javornik 157; Kovač Stane, grafičar, Ljubljana; Rešek Edvard, papirniški delavec, Vevče 35, p. D. M. v Polju; Hvastja Pavla, vezilja, Savlje 24, p. Ježica; Stare Ivan, kovinar, Graben 17, p. Kamnik.

Predlogi, ki so bili na občnem zboru sprejeti

Tov. Fajfar Tone je stavil predlog, ki ga je občni zbor sprejel. Predlog se glasi: »Občni zbor naroča načelstvu JSZ, da prouči in pripravi spremenitev pravil JSZ, tako da bo naša organizacija v prihodnje sposobna združiti v svojem krogu vse zavedno slovensko delavstvo. Zaradi tega naj tudi načelstvo ob prihodnjem rednem ali izrednem občnem zboru predlaga spremembo imena JSZ v »Slovensko strokovno zvezo«.

Tov. Velkovrh je iznesel predlog finančnega značaja, da se ukine za eno leto 5% obrambni fond. Predlog je bil sprejet.

Tovariš Žumer je pojasnil, da se je tisk v zadnjem času zelo občutno podražil in je občni zbor ukrenil potrebno, da bomo »Delavsko pravico« še naprej izdajali kakor doslej.

Po sprejetih predlogih se je oglasil k besedi še tov. Jurač iz Celja, ki je izjavil:

Na letošnjem občnem zboru ne bomo sprejemali in predlagali resolucij

V izklesanih besedah je poudaril, da smo sleherno leto sprejemali na občnih zborih resolucije najrazličnejših vsebin, v katerih so bile orisane vse težave delovnega človeka. Nakazali smo poti, kako te težave odpraviti. Resolucije so vsebovale idejno stran, vsebovale so pa tudi klic po osebni svobodi in še marsikaj. Toda, ko pregledujemo vse te resolucije, ki so bile izdane v preteklih letih slovenski javnosti, vidimo, da niso nič pomenile ter se niso izvršile. Vsako leto smo prav posebno poudarjali, da so delavske ustanove last delavstva

Strokovno in poslovno poročilo, ki je bilo podano na občnem zboru, bomo objavili v prihodnjih številkah „Delavske pravice"

Strokovna poročila

Stavka v Stahovici

Stahovica 24. VI. 1940. Delavstvo, ki je zaposleno pri Meščanski korporaciji v Kamniku, je bilo primoramo 24. junija stopiti v stavko. Znano je, da je gozdno delo in delo na žagi zelo težko. Znano pa je tudi, da niso plače delavstva kaj ugodne. Zlasti delavstvo v Stahovici se je moralo boriti za vsak priboljšek, pa če je bil še tako skromen. Seveda je bilo pa nesposobno za borbo, dokler se ni organiziralo. Potom organizacije si je svoj položaj zelo zboljšalo napram položaju, v katerem je bilo, predno se je organiziralo.

Vendar pa je njegov gospodarski položaj še vedno slab. Ta položaj se je sedaj še bolj poslabšal. V Kamniški Bistrici je bilo vse dražje kot drugod. Draginja je pa še bolj dvignila cene. Zato je moralo delavstvo iskati novih dohodkov. Naravno je, da tam, kjer dela. Po svoji organizaciji je predložilo predlog za zvišanje plač in za ureditev še nekaterih drugih vprašanj.

Ker je podjetje odklonilo zahteve delavstva, je JSZ predlagala poravnalno razpravo. Pa tudi to ni nič pomagalo. Podjetje je ostalo trdosrčno in je stalno odklanjalo povišek plač.

Meščanska korporacija je dobro znana oblastem in delavstvu, da ima zelo malo uvidevnosti za delavske težnje. Vendar pa hoče sedaj, ko je takorekoč s silo pognalo delavstvo v stavko, prikazati sebe za nedolžno jagnje, zlasti napram oblastem hoče veljati za žrtev prekucuških delavcev. Na svoje seje vabi celo orožniškega narednika, da bi na ta način napravila nerazpoloženje nasproti delavstvu.

Upravitelj je bil celo tako drzen, da je izjavil vpričo zastopnikov delavstva nasproti g. orožniškemu narednika, **da sploh ne ve, zakaj je šlo delavstvo v stavko, in je namigaval na kake politične vzroke.**

Tako postopanje je višek nesramnosti. G. upravitelju in vsakemu **članu vodstva svetujemo, da naj poskusi samo en mesec živeti z dohodki delavstva v Stahovici, pa bo takoj na jasnem, zakaj je moralo iti delavstvo v stavko.**

Podjetje se tudi trudi, da bi razbilo enotnost delavstva. Zdaj ponuja temu zdaj onemu oddelku kake priboljške. Toda delavstvo vztraja na svojih zahtevah disciplinirano in enotno. Zahteva, da se rešijo vsa vprašanja vzajemno in istočasno.

Trdno je odločeno, da bo vztrajalo do konca, pa naj se poslužuje g. upravitelj še hujše bombe kot je tista o političnem izvoru stavke. Če kdo meni, da bo razbil Stahovčane, se zelo moti. Če še ni kdo tega spoznal, ga bo sedanja borba prav gotovo poučila.

Zanimiva pogajanja

Št. Vid nad Ljubljano. Delavstvo v tovarni Stora v Št. Vidu nad Ljubljano je imelo pred kratkim pogajanja za zboljšanje svojega položaja. Delavstvo je prosilo že pred božičem v letu 1939. za božičnico. Opogumljeno je bilo po uspehih v drugih tovarnah, ki so dale za božične praznike svojemu delavstvu primerne priboljške. To se je zgodilo celo v tovarnah, ki ne dajo — saj v javnosti toliko ne poudarjajo — za božične praznike toliko kot slišimo od strani takozvane katoliške družbe.

Toda delavstvo je naletelo na gluha ušesa, Vodstvo je obljubovalo, da bo rešilo to vprašanje šele v letu 1940., ko bo znan bilančni uspeh. Obhajali smo v letu 1940. že veliko noč, vprašanje božičnice za leto 1939. pa še ni bilo rešeno. Vodstvo je tako počasi postopalo kakor da bi imelo opravka s kakimi onemoglimi miloščinarji, ne pa z delavstvom, ki je s svojim pridnim delom ustvarilo iz majhne tovarnice veliko tovarno. Ker je bilo postopanje vodstva žaljivo in poniževalno za delavstvo in strokovno organizacijo, je sporočila JSZ vodstvu, da zahteva, da je rešeno to vprašanje do prvega mezdnega izplačila in sicer tako, da dobi vsaka oseba enako ter najmanj po 100 din. JSZ je še izjavila, da ne reflektira več na božičnico, če ne bo vprašanje rešeno tako kot zahteva JSZ.

Poleg tega je JSZ zahtevala, da zviša tovarna delavske plače vsaj za 15%.

Istotako je treba urediti vprašanje plačanih dopustov. Dopuste si je delavstvo priborilo že lansko leto. Seveda so bili še dokaj skromni. Zaradi tega je zahtevalo z letošnjim predlogom zboljšanje, in sicer takole: Tisti, ki so zaposleni nad 15 let imajo 15 dni, od 10 do 15 let 12 dni; od 5 do 10 let 10 dni; od 2 do 4 let 8 dni; 1 leto in manj 5 dni.

Zraven naštetih zahtev je bilo treba rešiti še nekaj manjših zboljšanj plač in drugih tekočih zadev.

Organizacija je izjavila, da je radevolje na razpolago za razgovore. Podjetje je sicer pristalo na razgovore, istočasno je pa izvedlo od svoje strani v nekaterih točkah glasovanje. Seveda je zavzel zastopnik organizacije na prvih pogajanjih, ki so bila 10. junija, svoje stališče in poudaril, da smatra organizacija ta korak kot premišljeno nasprotstvo napram njej. Zaradi tega bo morala biti napram vodstvu zelo previdna. Na razpravi je vodstvo izjavilo, da ni pooblaščeno v glavnih točkah za končnoveljavno stališče, dočim se je več tekočih zadev uredilo sporazumno.

Da bi dobilo vodstvo potreben pristanek, se je razprava preložila na 19. junij. Na tej razpravi sta zastopnika podjetja, ki je delniška družba, gg. ravnatelj Remec Bogumil in dr. Dermastija povedala, da je upravni odbor sklenil, da:

1. Božičnico odklanja.
2. Dopuste priznava le v taki višini kot lansko leto.
3. Zvišanje plač dovoljuje v višini 25 par na uro.

Predloge delavstva torej zavračata. Ko so hoteli doseči zastopniki zboljšanje teh sklepov, sta gospoda izjavila, da nimata pooblastila od upravnega sveta.

(Konec na 4. strani.)

Razgledi

Pretekli teden pomeni mejnik v zgodovini narodov in tudi v zgodovini Jugoslavije.

Obnova diplomatičnih stikov med Jugoslavijo in Rusijo, 24. junija je izšlo uradno poročilo tako ruske kakor tudi jugoslovanske uradne agencije, ki sporoča, da sta navezali obe državi po več kot dvajsetih letih spet redne diplomatične stike. Obnovo teh stikov je bilo itak pričakovati po ugodno zaključenih trgovskih pogajanjih in zaradi mednarodnega položaja, ki je tak, da imata od obnove diplomatičnih stikov korist obe državi, ker jima omogoča neposredno sodelovanje pri ohranitvi miru in sedanjega stanja na vzhodu in jugovzhodu.

Dosedanji formalni zastopnik carske Rusije je izpraznil hišo ruskega poslaništva v Belgradu, na kateri je do zdaj še visel carski grb, in v njo se bo vselil novi ruski poslanik v Belgradu Viktor Andrejevič Plotnikov. Za jugoslovanskega poslanika v Moskvi pa je bil določen dr. Milan Gavrilović.

To priznanje pomeni važno razdobje v naši zunanji politiki.

Premirje med Francijo in Nemčijo je bilo v soboto 22. junija podpisano po francoskih zastopnikih, ki so po navodilih svoje vlade sprejeli vse nemške pogoje, ne da bi se dosti mudili ob zatrjevanjih maršala Petaina o častnih pogojih. Pogoji so trdi. Premirje je bilo podpisano v istem kraju — Compigneu v severni Franciji —, na istem mestu in v istem železniškem vagonu kakor po zadnji svetovni vojni, ko so Francozi narekovali Nemcem pogoje premirja.

Nemški pogoji. Do zdaj še niti nemška niti francoska stran ni objavila teh pogojev, objavila jih je le angleška vlada. Po teh pogojih bo Nemčija zasedla vso francosko atlantsko obrežje in vso Francijo severno od črte Ženeva—Tours in ob Loiri do morja, in to do konca vojne, ko se bo sklepal mir. Paris ostane v zasedenem področju. Stroške zasedbe plača Francija. Francija mora razorožiti vse svoje vojne sile na kopnem, na vodi in v zraku ter izročiti vojni material nepoškodovan Nemcem. Nič od tega materiala ne sme izročiti Angležem. Francosko vojno brodovje bo poklicano domov in baje internirano. Vse radijske postaje prenehajo delovati. Francija mora izpustiti vse nemške vojne ujetnike, dočim ostanejo francoski do konca vojne v nemškem ujetništvu. Francija mora izročiti Nemčiji vse nemške begunce, ki se nahajajo na njenih tleh. Nemčija tudi lahko to premirje vsak čas odpove in določi nove pogoje.

Anglija ne prizna vlade v Bordeauxu, ki je podpisala pod predsedništvom maršala Petaina to premirje, ker misli, da ta vlada ne predstavlja francoskega naroda in ne zastopa francoske narodne volje, ampak zastopa le francoski velekapital, ki se boji za svoj obstanek, da je torej le zastopnica znanih francoskih »200 družin«. Pač pa je priznala francoski narodni odbor, ki se je sestavil v Londonu in ki hoče nadaljevati vojno do zmage.

Francoske kolonije so potegnile z narodnim odborom v Londonu in hočejo nadaljevati vojno na strani Anglije.

Razkol francoskega imperija je neizbežen, ker hočejo kolonije, pa tudi velik del oboroženih sil nadaljevati vojno pod vodstvom narodnega odbora v Londonu.

Opolnoči med 24. in 25. junijem so bile ustavljene sovražnosti v Franciji.

Dan žalosti v vsej Franciji. Na povelje vlade se je razglasil 24. junij za dan narodne žalosti. V vsej Franciji so se vršile žalne slovesnosti.

Premirje z Italijo je bilo sklenjeno 24. junija in sovražnosti so bile ustavljene 25. junija. Pogoji še niso znani, bodo pa skoraj isti kot nemški, dasi Francija od Italije ni bila premagana.

Potek nadaljnje vojne je nejasen. Mislijo, da bo Nemčija kmalu z vso silo napadla Anglijo, ki se mrzlično pripravlja na ta trenutek, na »največje obleganje, kar jih pozna zgodovina«. Na drugi strani pa je spet verjetno, da pripravlja Nemčija presenečenje kje drugod. Kako naj bi se izvršil nemški napad na Anglijo, je še nejasno, ker je angleška mornarica v stanju, da odbije nemški pomorski napad. Verjetno je, da bo skušala Nemčija nenadoma zasesti Irsko in nato z neprestanimi koncentričnimi letalskimi napadi uničiti angleška pristanišča in mornarico ter industrijo, nakar bi sledil na demoralizirano prebivalstvo glavni napad z namenom zasedbe. Ta napad bo odločal o usodi te vojne.

Kaj namerava Rusija? Dočim je stališče Amerike jasno — stališče nevojskujoče se države na strani zaveznikov oziroma Anglije — je Rusija velika neznanka za obe bojujoči se stranki. Zadnji teden je skoro mimogrede zasedla tri baltiške države in jim postavila delavsko-komunistične ali komunistom prijazne vlade. Zdaj ima zbranega na nemški in romunski meji poldrug milijon vojaštva in naglo zbira čete tudi še naprej. Svet se sprašuje čemu in proti komu? Poročajo, da zbira tudi Nemčija čete v Vzhodni Prusiji in na Poljskem. Gotovo je samo eno: da vodijo Rusijo mojstrski politiki in preizkušeni taktiki, ki so znali izbiti iz sedanje vojne izmed vseh velikih sil največ dobička, ne da bi se je udeleževali, in da nikdar ne bodo pustili, da zavlada v Evropi ena sama sila, ker se zavedajo nevarnosti, ki bi nastala iz tega zanje. Rusija brez dvoma ve, kaj hoče in kaj je zanjo koristno ter čaka na pravi trenutek, da svoje namene uveljavi.

Vojna med Anglijo in Italijo se še vedno giblje v okviru manjših kolonijalnih prask in letalskih napadov, ki ne morejo biti pravo merilo za silo obeh držav. Italijani imajo baje v Abesiniji okrog 80.000 vojakov. Gotovo pa je, da se bo glavno bojišče med njima razvilo v kolonijah, ker si v matičnih deželah ne moreta prav do živega.

Zanimiva pogajanja

(Nadaljevanje s 3. strani)

Delavstvo seveda ni s tem zadovoljno in bo šlo v nadaljnji boj.

Gibanje v tovarni Stora je pa značilno iz naslednjih gledišč:

1. Vodilni krogi podjetja, ki sicer zelo radi poudarjajo katolištvo, nimajo smisla za velike verske praznike, da bi jih napravili delavstvu bolj vesele in lepe.

2. Če gre za denarno vprašanje, so zelo zapeti, dasi vedo ali bi vsaj morali vedeti, kako težko živi delavstvo v njihovi tovarni.

3. Da je hotelo vodstvo opetovano iti preko strokovne organizacije, da je bilo praktično vzeto proti strokovni organizaciji.

4. Da je delavstvo napad podjetja odločno zavrnilo in se držalo sklepov, ki jih je pod vodstvom strokovne organizacije napravilo na svojem strokovnem sestanku. Nauk: **Organizacijo še bolj poglobiti.**

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumpf«, »Styria«, »Avstrodaimler« in kolesa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke **Ciril Kmetič v Dobu 110**

Po naših krajih

Stahovica

Kakor po drugih krajih Slovenije tako je tudi k nam zašel neki gospod in v noči od sobote na nedeljo 9. junija začel na moderen način — kakor še nismo videli v Stahovici — posipati naše ceste. Prav za prav ne vemo ali je hotel prevzeti delo našim cestarjem in napraviti v našem kraju še večjo brezposelnost? Posipal je kar s papirjem odnosno z nekimi večbarvnimi letaki. Pa si je dobro izmislil, kajti papir je cenejši kot gramoz Pa tudi delo je lažje!

Človek, ki je hodil to jutro po naših cestah, si je nehote mislil: odkod denar za take stvari? To dokazuje, da pri nas v kulturni Sloveniji še ni nobene krize in da se denar še z lahkoto zasluži ali nekje v beli Ljubljani ali v kakem drugem kraju naše Slovenije. Samo to vemo, da v delavskih krogih ne. Delavci še ne moremo tako razsipati z denarjem.

Omenjeni gospod je najbrže mislil, da bodo ti letaki tudi v našem kraju rodili kak uspeh

Toda vsi ti letaki so bili v blatu pohojeni.

Razsipovalec letakov pa naj ne misli, da se stahovško delavstvo ne zaveda, kaj je JSZ in koliko je že našemu delavstvu priborila. Zato povemo temu novemu cestarju, da bo izvirek Kamniške Bistrice izbruhal še precej vode, preden se bo pri našem stahovškem delavstvu njegov namen posrečil. Svetujemo mu, naj si v bodoče nikar ne napravlja s tem poslom nepotrebnih stroškov. Če pa že rad pride k nam na obisk, pa naj raje prinese namesto letakov kruha, s katerim se bo našemu delavstvu bolj priljubil.

Gameljne

Zahvala. Podpisana se iskreno zahvaljujem skupini tekstilnega delavstva v Gameljnah za podporo 157 din ob moji bolezni. — Ovijač Marija.

Št. Vid

Zahvala. Lepo se zahvaljujem vsem tovarišem in tovarišicam, ki so me obiskali ob moji težki bolezni oz. nesreči v bolnišnici ter s tem pokazali svoje pravo tovarištvo do nesrečnega sotrpina. — Alojzij Majhenič.

Ljubno ob Savinji

V nedeljo 30. t. m. bo ob 2. popoldne v gostilni Korošec v Ljubnem širša seja lesne in žagarske skupine. Na sejo ste vabljeni poleg odbornikov in zaupnikov tudi drugi delavci, ki se zanimate za delo organizacije. Na seji bo navzoč tudi tov. Grošelj iz Ljubljane.

Ali smo storili svojo dolžnost?

Težke čase more dobro prenesti samo tisti, ki je na nje dobro pripravljen. Pripravljenost je pa dvojna: duhovna in materialna. Ameriški predsednik je govoril o ponorelem svetu. Ker kažejo dejstva, da je svet res znorel, so sedanji težki časi v prvi vrsti posledica duhovnega propadanja. Toda tudi težki gospodarski položaj delovnega ljudstva igra pri tem duhovnem propadanju veliko vlogo. Saj se duhovnost in materialnost včasih tako tesno ena druge dotikata, da ne vemo kje je med njima meja. Kdor hoče s svojimi idejami vplivati na svojega bližnjega, mora brezpogojno upoštevati to okolnost.

Nesporno ima krščanstvo v sebi največjo duhovno silo. Toda krščanstvo je tako globoko in tako absolutno, da ne trpi poleg sebe nobenega drugega nauka in nobenega mešetarenja. Le tako krščanstvo je probojno, užigajoče in osvajajoče. Kdor se sklicuje bodisi v javnosti bodisi v obratih ali v družbi na krščanstvo, mora to lastnost krščanstva upoštevati. Kdor je ne, se ne bo mogel uveljaviti v imenu krščanstva. Če se pa bo na njega skliceval, bo odziv bolj klavrn, učinek pa ravno nasproten.

Že prej smo omenili, da je delovno ljudstvo v težkem gospodarskem položaju. Dobro se zavedamo, da razmer ne bo mogoče popolnoma zadovoljivo rešiti, dokler bo gonilna sila javnega delovanja borba za oblast brez ozira sredstev, s katerimi naj si zmago izvojuje, v gospodarstvu pa egoizem. V takih razmerah človek ničesar ne pomeni.

Vendar pa bi se moglo napraviti veliko takega, da bi bil olajšan položaj delovnega ljudstva. Sedanje razmere so njegov položaj bolj poslabšale. Nihče ni bil pripravljen na novi čas tudi gospodarsko in socialno. Družina delovnega človeka je v težkem položaju. Ta položaj pa je z vsakim dnem slabši. Delavstvo se bori po svojih delavskih strokovnih organizacijah za zboljšanje položaja. Uspeh je pa le delen in ne more niti zavreti, kaj šele izboljšati gospodarskega položaja družin. Vprašanje družine spada namreč pred veliko širši forum, to vprašanje bi moralo biti zadeva vsega naroda in države.

Vso povojno dobo se ni pri nas v tem pogledu ničesar ustvarilo. Sem in tja smo ob gotovih prilikah brali lepe sestavke ali pa poslušali ganljive govore o pomenu družin in mladine, toda od vsega tega si družina ni mogla kupiti niti 1 kg kruha več, kot ga je mogla kupiti običajno.

JSZ pa je bila tudi v tem pogledu pozitivna. Ni le opozarjala na težki položaj družin, ampak stavila tudi konkretne predloge. Ko bi se upoštevali njeni predlogi, bi bilo pri nas v Sloveniji precej pomagano delavskim družinam. Ne bi bilo treba nobenih novih obremenitev, ker je tak delavski denar zbran že v bednostnem skladu. Toda predlogi JSZ se niso upoštevali. Politika zmaguje nad strokovnostjo.

Če se vprašamo, kako so se uveljavili tisti, ki pravijo, da so zvesti katoličani, ne bodo mogli dobiti pohvale. Tako radi se pri nas izognemo fundamentalnih vprašanj z izgovorom: ne more biti drugače. Ali pa otvorimo namenoma vprašanje o kakšni posebni nevarnosti, na primer o komunistični ali slični, samo da bi prizadete odvrnili od njihovega življenjskega vprašanja, namreč od njihovega eksistenčnega vprašanja.

In vendar ga bo moral nekdo rešiti. Duhoviti nasveti nekega duhovitega politika ne bodo večno držali. Ko ga je namreč vprašal družinski oče, kaj je z obljubljenim zvišanjem plač, mu je ta duhoviti gospod odgovoril, da je v sedanjih razmerah nemogoče in da bo pač treba pas za nekoliko lukenj nazaj pomakniti.

Kamor koli se ozremo, samo nerazumevanje za potrebe delovnega človeka, predvsem pa za družino. S strahom se sprašujemo, kaj bo ž njo. Ponekod imajo še nekaj umevanja, ampak so le bele vrane. Na primer borza dela je res socialno podprla družine, ko je priznala za vsakega družinskega člana draginjske doklade po 150 din na mesec. Borza dela je pa postavila tudi prvi primer, da ni postavila **omejenega števila** za družinskega člana. Skoraj gotovo gre zasluga za to predsedniku osrednje borze dela, dasi je demokrat ali kakor bi rekli po naše »liberalec«.

Če bi odločevala kakšna bolj krščansko usmerjena osebnost, skoraj gotovo se ne bi kaj takega zgodilo. Saj tako bi mogli sklepati iz zadržanja ljubljanske Delavske zbornice. Ko so prosili njeni uslužbenci za priznanje draginjskih doklad, je bila njihova prošnja zavrnjena. češ da nima Zbornica denarja. Pa vendar trde gospodje, ki vodijo Zbornico, da so 100% katoličani. Več razumevanja je pokazal celo OUZD v Ljubljani, ki je priznal vsaj skromne doklade, dasi je bilo preteklo leto zaključeno visoko pasivno.

Življenje samo je neizprosno. Neizprosno zahteva, da mora imeti človek to, kar je potrebno za njegovo eksistenco. Neizprosno pa tudi razkriva, kdo je v resnici socialen in pošten, kdo pa je to le na papirju.

Člani! Pridobivajte inserate za svoje glasilo „Delavsko pravico“!

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon štev. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Jamer, Ljubljana. Tiska Zadružna tiskarna r. z. z o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejec)

Priporoča se

Blaž Rangus, Kranj

kraljevi dvorni juvelir in dobavitelj